

מיטמא. בגד של שלשה על שלשה טפחים — מיבעיא למימר?

ופרכינן: אי הכי, בגד של שלש על שלש אצבעות נמי לא ליבעי קרא, וליתי בקל וחומר: ומה חוט, שראוי לארוג בו שלש על שלש אצבעות, נטמא, בגד של שלש על שלש אצבעות — מיבעיא?!?

ומבארין: אלא, רק בגד של שלשה על שלשה טפחים, דבגדים בשיעור כזה חזו בין לעשירים ובין לעניים, שאף עשירים מקפידים על בגד בשיעור כזה ואינם זורקים אותו, הוא דאתי בקל וחומר מחוט של שתי וערב של שלש אצבעות.

אבל בגד של שלש אצבעות על שלש אצבעות שרק לעניים הוא דחזוין, שמקפידים עליו שלא לזרקו, אבל לעשירים לא חזוין, משום שאינם מקפידים עליו לזורקו — לא אתי בקל וחומר, דאימא לאו בגד הוא.

וטעמא דכתביה קרא, דמרכינן ליה מיתורא ד"והבגד", הא אי לא כתביה קרא לא גמרינן לטמאותו בקל וחומר מדין חוט של שתי וערב, דכיון דאינו ראוי לעשירים אימא אין שם בגד עליו ולא יטמא.

ותו מקשינן: ואימא קרא קאתי לרבות בגד של שלשה על שלשה טפחים בשאר בגדים שאינם מצמר או פשתים?

ומתריצין: אמר קרא: "בבגד צמר או בבגד פשתים", שהוא פרט הבא אחר כלל, וכך הוא נדרש — בגד שהוא צמר ופשתים, אין, הרי הוא מקבל טומאה, אבל מידי אחרוני, שאר מיני בגדים — לא נטמאים כלל.

ותו פרכינן: ואימא כי אימעוט שאר מינים, רק משיעור שלש על שלש אצבעות הוא דאימעוט. אבל בגד של שאר מינים בשיעור שלשה טפחים על שלשה טפחים כן מיטמא?

ומתריצין: תרי מיעוטי כתיבי בפרשת נגעי בגדים. חד "בגד צמר או בבגד פשתים". וקרא אחרניא בסוף הפרשה: "זאת תורת נגע צרעת בגד הצמר או הפשתים".

חד קרא אתי למעוטי דין טומאה מבגד של שאר מינים בשיעור שלש על שלש אצבעות.

וחד קרא אתי למעוטי דין טומאה מבגד של שאר מינים בשיעור שלשה על שלשה טפחים.

ופרכינן: ולרבא, דאמר בגד של שלשה טפחים על שלשה טפחים בשאר מיני בגדים [שאינם מצמר ופשתים] איכא בינייהו, בין רבי שמעון בן אלעזר ותנא דבי רבי ישמעאל. דלרבי שמעון בן אלעזר אית ליה שמקבלים טומאת נגעים ואילו לתנא דבי רבי ישמעאל לית ליה, וסבירא ליה שאינם מקבלים טומאה —

שלשה על שלשה בשאר בגדים שאינם של צמר ופשתים, שנטמאים בשאר טומאות [ולא בטומאת נגעים] לרבי שמעון בן אלעזר כ-א מנא ליה? והואיל ובגדים שהתורה פירשה בהם טומאת נגעים אינם אלא של צמר ופשתים — מנא ליה דין טומאה בטומאות אחרות בבגד שיש בו שלשה טפחים על שלשה טפחים בשאר מינים, והרי יש לנו ללמוד סתום מהמפורש, והמפורש בטומאת נגעים הוא דוקא צמר ופשתים!?

ואידך, [אביי] אמר לך: טומאת נגעים מטומאת שרצים לא אתו. משום דאיכא למיפרך: מה לטומאת שרצים, שכן מטמא בשיעור קטן כעדשה, תאמר בנגעים דבעינן שיעור גריס.

וסברת רבא: כיון דהוי גילוי מילתא בעלמא דג' על ג' בצמר ופשתים חשיב בגד, הוא הדין לטומאת שרצים. תוד"ה שכן.

אמר אביי: האי תנא דבי רבי ישמעאל, דאמר דאין מקבל טומאה אלא בגד של צמר ופשתים — מפיק, מוציא [היינו חולק] מאידך תנא דבי רבי ישמעאל, דמרבי שאר בגדים לטומאת שרצים.

דתני דבי רבי ישמעאל: כתיב גבי טומאת שרצים: "מכל כלי עץ או בגד או עור". והכי דרשינן: "בגד", אין לי אלא בגד של צמר ופשתים, מניין לרבות צמר גמלים וצמר ארנבים, נוצה של עזים, והשירין [משי], והכלך, בגד העשוי מפסולת של משי, והסריקין, בגד העשוי מנעורת של משי.

תלמוד לומר: "או בגד". "או" מרבה שאר מינים.

ומדמרבינן שאר מינים לקבלת טומאת שרצים שמע מינה דהך תנא דבי רבי ישמעאל פליג אאידך תנא דבי רבי ישמעאל.

רבא אמר: כי לית ליה להך תנא דבי רבי ישמעאל דרישא בשאר בגדים, שאין בגדים משאר מינים מקבלין טומאה, היינו רק בגדים קטנים שהם בשיעור שלש על שלש אצבעות. אבל אם בשאר בגדים יש שיעור של שלשה על שלשה טפחים — אית ליה שגם הם מקבליים טומאה.

ומתריצין: נפקא ליה מקרא דכתיב בפרשת טומאת שרצים: "מכל כלי עץ או בגד או עור או שק" — "או" ריבוי הוא.

דתניא: "בגד". אין לי אלא בגד שלם, בגד של שלשה טפחים על שלשה טפחים בשאר מיני בגדים שאינם צמר או פשתים — מניין שנטמא?

תלמוד לומר "או בגד".

ומקשינן: ואביי, דסבירא ליה אליבא דרבי שמעון בן אלעזר ששאר בגדים אינם מקבלין טומאה אף בשלשה על שלשה, האי יתורא "או בגד" — מאי עביד ליה?

ומתריצין: האי קרא מיבעי ליה, לרבות בגד של שלש על שלש אצבעות בצמר ופשתים, דמטמא בטומאת שרצים.

ורבא אמר לך: על כרחך קרא לרבווי לשלשה על שלשה טפחים בשאר בגדים הוא דאתא. כי ביחס לרבות דין קבלת טומאה בבגד של שלש על שלש אצבעות שישטמא בטומאת שרצים לא בעינן קרא, כיון דגלי רחמנא גבי נגעים, והוא הדין נמי לשרצים [דילפינן שרצים מנגעים בבנין אב].

ואביי אמר לך: איכא למיפרך: מה לנגעים דחמירי, שכן אפילו חוט שתי וערב מטמא בהם, תאמר בטומאת שרצים שמטמאה רק בגד ארוג.

ואידך, [רבא] אמר לך: אי סלקא דעתך נגעים חמירי ולהכי ליכא למילף מינייהו, לכתוב רחמנא דין קבלת טומאה גבי טומאת שרצים, וליתו נגעים מינייהו. אלא על כרחך, קרא קאתי לרבווי שלשה על שלשה בשאר בגדים.

ומבארין: **סלקא דעתך אמינא**, הא דפירשה תורה שאיסור כלאים הוא בצמר ופשתים, **הני מילי דרך לבישה**, אבל **בהעלאה** שמשמים עליו, אימא אף כל תרי מיני אסור, להכי אשמועינן תנא דרישא דאף לענין העלאה אין איסור כלאים אלא בצמר ופשתים.

ותמהינן: וכי לאו קל וחומר הוא?

וכי מזה לבישה, דקא מיתהני כולי גופיה **מכלאים**, אמרת העשוי מצמר ופשתים, אין, יש בו איסור לבישה, אבל מידי אחריני לא אסר רחמנא. **העלאה**, שהיא פחותה מלבישה, לא כל שכן שלא תהא אסורה אלא בבגד העשוי מצמר ופשתים?

ומסקינן: **אלא הא דרב פפא — בדותא היא.**

רב נחמן בר יצחק אמר: האי "אף כל"

דקאמר תנא דרישא קא אתי **לאתויי** דלא כז-ב מחייבי במצות **ציצית** אלא בגדי צמר ופשתים.

ופרכינן: **ציצית!?** הא **בהדיא כתיב "לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו"**, וכתוב בתריה: **"גדילים תעשה לך"**. ומשמע, לאלו שפירשם בסמוך — והיינו צמר ופשתים, ומינה ילפינן דאין חייבין בציצית אלא בגדי

ותמהינן: והא **רבא** הוא דאמר לעיל **שלשה על שלשה** טפחים **בשאר בגדים** דוקא לרבי שמעון **בן אלעזר** אית ליה דמקבלין טומאה. אבל לתנא **דבי רבי ישמעאל** לית ליה בהו דין קבלת טומאה!?

ומבארין: הדר **ביה רבא** מההיא דלעיל, וסובר רבא אף לתנא דבי רבי ישמעאל שלשה על שלשה בשאר מינים מקבלין טומאה [ובהא פליג על אביי, דלאביי אליבא דתנא דבי רבי ישמעאל לית ליה כלל קבלת טומאה. ורבא סבירא ליה אליבא דתרוויהו דטומאת שלש על שלש אצבעות ליכא, אבל שלשה על שלשה טפחים איכא].

ואי בעית אימא לך: הא שמעתא לאו רבא אמרה, אלא **רב פפא** אמרה. ורב פפא הוא דמוקי להנך תרי תנאי דבי רבי ישמעאל בחדא שיטה.

דרב פפא אמר: "אף כל צמר ופשתים" דקאמר תנא דבי רבי ישמעאל דרישא, לאו למימר דאין שאר מינים מקבלין טומאה, דודאי גם הם מיטמאו. אלא קאתי **לאתויי** דין שאר בגדים **לכלאים**, דאין איסור כלאים אלא בצמר ופשתים⁽⁶⁰⁾.

ותמהינן: **כלאים** — הא **בהדיא כתיבי ביה "לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו"!**

מחוקק וחקרנו ודרשנו אחר זה, וקרינו את כל החייטים וכו' ולא היו יכולים להבחין איזה הוא של פשתן ואיזה הוא של קנבוס, ותיכף ומיד עשינו תיקון שלא לקנות בגד קנבוס עד שנעשה בפני ישראלים בכשרות, וכן הוא ראוי ונכון למנות ממונים על זה וכו' עכ"ל.

60. ומשום מראית העין אסרו חכמים תערובת של קנבוס עם צמר, לפי שהקנבוס דומה לפשתן. וכתב הרמ"א (רחצ, ב) שבמקום שמצוי קנבוס לא שייך מראית העין, כי הכל יודעים שיש קנבוס ואין כאן איסור כלאיים.

ובהגהת בית הלל כתב כי בהיותו בוילנא בשנת ת"י והיה באותה עת וכו' הרב חלקת